

1 op 3 pc's zakt voor veiligheidstest

Hoe veilig computert Nederland? Wij lieten de computers van 100 lezers testen op veiligheid. 35% kwam niet door de 'APK'. De belangrijkste uitkomsten op een rij.

1 Helft heeft ongewenste software of malware

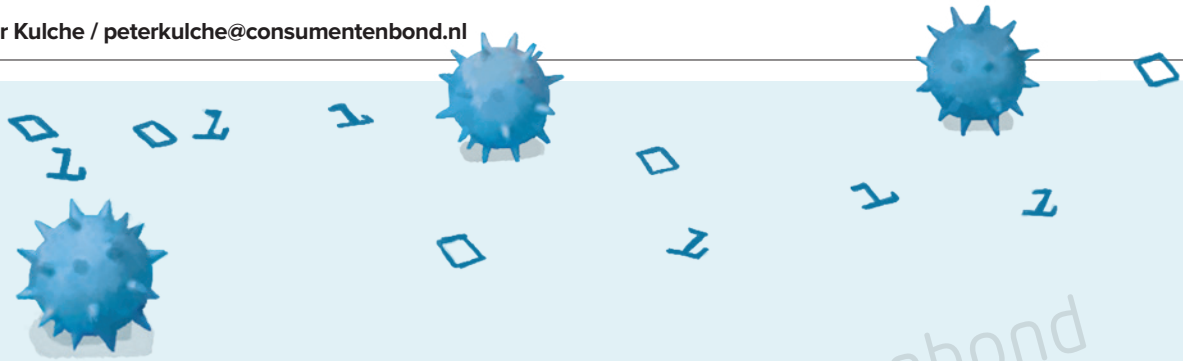
Verreweg de meeste pc-gebruikers (95%) hebben een virusscanner, al is bij enkelen het proefabonnement verlopen, waardoor nieuwe virussen niet worden herkend. Maar een virusscanner houdt lang niet alles tegen, blijkt in de praktijk.

De studenten vonden met viruszoeker Malwarebytes (zie pagina 35) op ruim de helft van de pc's 'potentieel ongewenste programma's'. Het gaat dan vaak om adware (toont reclame in de browser) en browserkapers (veranderen de homepage en zoekbalken).

IT-student Lars Keijsers trof 151 ongewenste elementen aan op de pc van Dillian Spijkman-Jansen. Keijsers: 'Een hoop bestanden kwamen van dubieuze extensies in Chrome.' Extensies zoals adblockers geven browsers extra functies, maar zijn dus niet altijd in de haak.

Op circa een op de tien pc's stond écht kwaadaardige malware, zoals programma's die zien wat je intypt of die je pc spam laten versturen. Malware is niet altijd goed te herkennen. Vaak zit het verstopt in, of lift het mee met, software die je zelf hebt gedownload.

Tekst Peter Kulche / peterkulche@consumentenbond.nl

2 56% heeft gevaarlijk verouderde software

In software worden regelmatig kwetsbaarheden gevonden die uitgebuit kunnen worden. Daarom is updaten zo belangrijk. Toch gebeurt dat maar weinig, blijkt ook uit ons onderzoek. Op de pc's van liefst 56 van de 100 deelnemers vond onze scansoftware minstens één verouderd programma met een lek dat misbruikt kan worden.

Het verraderlijkst zijn oude versies van Java, Adobe Flash en Adobe Reader. Een bezoekje aan een foute site of het downloaden van een pdf-bestand kan dan al voldoende zijn om malware binnen te halen. Een kwart van de 100 pc's is kwetsbaar voor deze vorm van 'drive by'-hacking. Het grote probleem: de onbekendheid. Weinig mensen zullen weten of ze die op hun pc hebben, laat staan welke versie, zegt ook IT-student Isha Geurtsen: 'Mensen updaten voornamelijk programma's die ze kennen en die zelf vragen om een update'.

Maar ook software die je wél zelf hebt gedownload en actief gebruikt, verouderd en kan dan lekken bevatten. We zagen veel antieke versies van VLC, 7Zip, Thunderbird en Skype. Bij veel gebruikers dateert de laatste Skype-update van 2017. Dat is riskant, want in de Skype-versies van 2017 en ouder zit een gevaarlijk lek.

Verder valt op dat een kwart van de gebruikers nog mailt met Windows Live Mail. IT-student Thomas Luijdjens: 'Ik zie dat zelfs bij de helft van de klanten waar ik kom. Dat mailprogramma wordt al een tijd niet meer ondersteund en zit vol beveiligingslekken.'

3 Windows-updates staan meestal aan

Gelukkig is er ook goed nieuws: Windows is meestal wél bijgewerkt. Dat is belangrijk, want bijna dagelijks worden er in Windows fouten ontdekt die het systeem kwetsbaar maken voor internetcriminelen.

Op 85% van de pc's staat automatisch updaten aan. Dat zijn bijna allemaal Windows 10 Home-machines, waarop automatisch updaten niet eens is uit te zetten. Eén persoon werkt nog met Windows XP, dat al jaren geen updates meer krijgt en daardoor heel onveilig is.

In Windows 10 kun je ook andere Microsoft-programma's automatisch laten bijwerken. Dit staat niet standaard aan, en dus heeft maar een kleine meerderheid (61%) dit aangezet. Met name voor Office (met Word, Excel, Outlook) is veroudering link. Zeven gebruikers werken nog met Office 2007, dat niet meer wordt ondersteund. Die lopen een serieus risico dat de gevaarlijke inhoud van een besmet Word- of Excel-bestand hun systeem weet binnen te dringen.

Het onderzoek

De IT-studenten van Studentaanhuis gaan normaliter alleen bij mensen langs om pc-problemen te verhelpen. Voor dit artikel lieten we ze een veiligheidscheck uitvoeren bij 100 consumenten die hadden gereageerd op onze oproep.

We selecteerden alleen Windows-gebruikers: dat is het meestgebruikte besturings-systeem en wordt het vaakst aangevallen door hackers. In het onderzoek zijn oudere en mannelijke computergebruikers oververtegenwoordigd.

De veiligheidstest bestond uit:

- een algemene veiligheidscontrole;
- vragen over o.a. de omgang met wachtwoorden en hoe vaak men back-ups maakt;
- een scan op kwaadaardige software met het programma Malwarebytes en
- een controle op achterlopende updates met het programma ScanCircle.

Remy Merian: 'leerzaam'

De pc van Remy Merian ('ik ben echt een leek') haalde Windows- en Office-updates niet automatisch binnen. 'Het was me gewoon nog niet opgevalen.' Ook kwam Merians mailadres voor in de database met gelekte wachtwoorden van Haveibeenpwned.com. 'De wachtwoorden waren van websites die ik al een tijd niet meer gebruik, dus dat vind ik geen probleem. Wel leerzaam om te weten waar je dit soort zaken kunt checken. De student installeerde ook een adblocker op de pc. Ik wist niet eens dat dat mogelijk is.'

4 Wachtwoorden makkelijk te kraken

Goede wachtwoorden zijn uniek, lang en moeilijk te raden. Dat klinkt eenvoudig, maar de helft van de gebruikers bekent dat zijn wachtwoorden hier niet aan voldoen. 4 op de 10 verwerkt persoonlijke informatie (zoals namen) in wachtwoorden. En dat terwijl er een eenvoudige oplossing is: een wachtwoordmanager. Slechts 13% gebruikt zo'n programma dat ingewikkelde wachtwoorden verzint en onthoudt, en ze voor je invult.

Daarentegen laten acht op de tien mensen hun wachtwoorden onbeschermd opslaan door de browser, zonder ze te versleutelen met een hoofdwachtwoord (bij Firefox kan dat). Makkelijk, maar niet veilig. Iedereen die achter je onbewaakte pc kruipt, kan ze zien.

Maar ook aan sterke wachtwoorden heb je niets als hackers een slecht versleutelde wachtwoordendatabase in handen krijgen. Bekend zijn de miljoenenhacks van LinkedIn en Yahoo.

Op haveibeenpwned.com kun je je mailadres invoeren en controleren of het bijbehorende wachtwoord is gelekt. Dat deden de studenten ook bij de 100 gebruikers. Bij een kwart van de pc-gebruikers bleek het wachtwoord van een of meerdere accounts gelekt én had de gebruiker dit nog niet aangepast. Iedere kwaadwillende had op hun accounts kunnen inloggen.

IT-student Thijs Verstappen was verrast in hoeveel datalekken het e-mailadres van deelnemer Twan Visser voorkwam en tot hoever terug dit ging. 'Zowel wachtwoorden als gebruikersnamen. Zelfs het woonadres was gelekt.'

5 Tweestapsbeveiliging weinig gebruikt

Daarom is tweestapsbeveiliging (een extra code intypen die je op je mobiel ontvangt) zo belangrijk. Zeker voor DigiD, je bank en webmail. Toch heeft bijna de helft dat voor geen enkel account ingeschakeld. IT-student Geurtsen: 'Ik heb dit zelfs nog bij geen enkele klant gezien.'

Een typisch geval van kleine moeite, groot plezier. En mocht een onverlaat tóch je mailaccount weten binnen te dringen, dan is het een veilig idee dat daar geen persoonlijke bestanden zijn te vinden die identiteitsfraude mogelijk maken, zoals BSN-nummers of paspoortscans. Bij 4 op de 10 gebruikers is dat wél het geval.

Dillian Spijkman-Jansen: 'verrast'

'Ik was verrast dat er veel ongewenste programma's op mijn laptop werden gevonden. Ik klik nooit op advertenties en ben zeer voorzichtig met downloaden. Gelukkig waren die programma's niet schadelijk. Ik was ook verrast dat er programma's dringend moesten worden geüpdatet. Verzoeken van programma's om te updaten voer ik altijd onmiddellijk uit.' Positieve bevindingen waren onder meer de dubbele beveiliging op haar Gmail-account en automatische back-ups naar de cloud. 'Daar ben ik erg content mee. Het is een veilig gevoel dat alle files 30 dagen beschikbaar blijven.'

We zien geen verband tussen testscore en pc-kennis of leeftijd

6 Browser meestal in orde, helft gebruikt adblocker

Zeven mensen gebruiken nog steeds het antieke Internet Explorer. Die browser wordt al jaren niet meer ondersteund en is zelf een gatenkaas. Gelukkig surfen de meesten met moderne browsers. Die hebben ook meer veiligheidsopties, waaronder bescherming tegen phishing. Zo ben je beter beschermd tegen foute sites en foute linkjes.

Pakweg de helft van de pc-gebruikers heeft een adblocker zoals uBlock of Ghostery aan de browser toegevoegd. Ook uit veiligheidsoverwegingen is dat aan te raden, omdat er af en toe kwaadaardige code 'meelift' met een webadvertentie.

7 Driekwart maakt back-ups

Je foto's en persoonlijke bestanden kunnen zomaar verloren gaan na een computercrash of een besmetting door gijzelsoftware. Goed nieuws: driekwart maakt back-ups. De helft heeft een back-up bij de hand van minder dan 3 maanden oud. De andere 25% maakt dus nooit een back-up, terwijl je dat in Windows eenvoudig kunt instellen (zie pagina 36). Die zijn alles kwijt als het noodlot toeslaat.

8 Maar 15% door APK, kenners doen het niet beter

Na onze veiligheids-APK kunnen we slechts 15% van de pc's het oordeel 'veilig' toekennen. Een grote groep (60%) loopt geen acuut risico, maar heeft wel verbeterpunten. 35% van de pc's zouden we afkeuren. Daar is direct ingrijpen noodzakelijk.

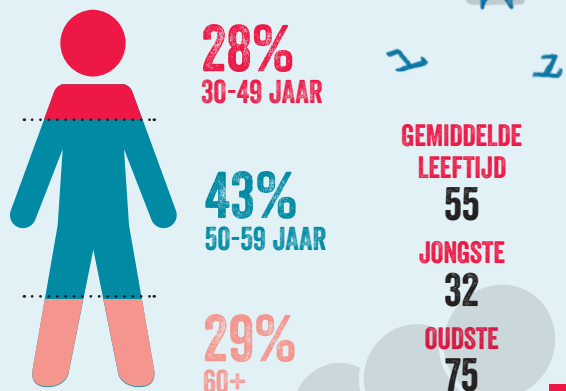
De meeste respondenten kennen zichzelf en hun pc vrij goed, en zijn niet verrast door de uitslag. Ze zagen hun vermoeden bevestigd dat er iets of niets mis was.

Tot slot nog een opvallende bevinding: er is geen duidelijk verband te zien tussen testscore en pc-vaardigheid, leeftijd of geslacht. Dus: mensen die zichzelf bovengemiddeld computervaardig vinden, scoren niet beter dan leken.

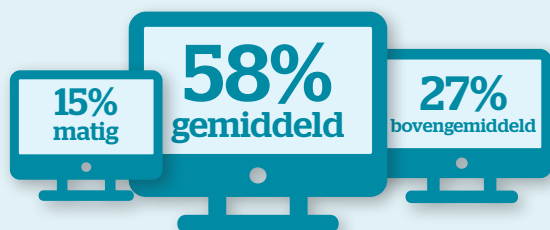
Conclusie

Van de 100 onderzochte pc's blijken er maar 15 veilig. Een kwart loopt grote risico's. Deze kwetsbaarheden zijn met eenvoudige maatregelen te dichten: een geruststellende gedachte.

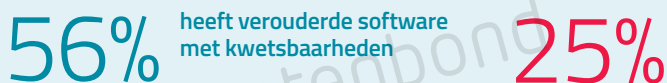
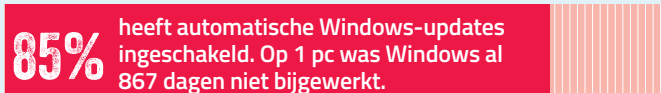
HET ONDERZOEK IN CIJFERS

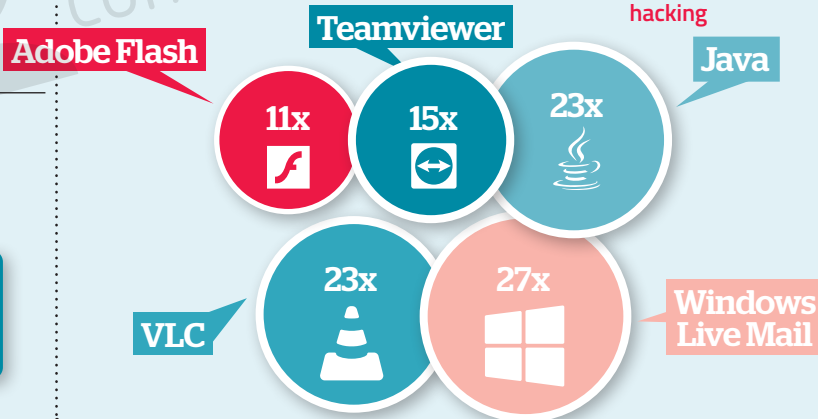
COMPUTERVAARDIGHEID (door deelnemers ingevuld)

VEROUDERDE SOFTWARE EN UPDATEN

VAAKST AANGETROFFEN

25% is hierdoor kwetsbaar voor drive by hacking

56% VAN DE 100 PC'S BEVAT ONGEWENSTE SOFTWARE.

MET GEMIDDELD

199 FOUTE ELEMENTEN
(bestanden, mappen en registersleutels).

MEESTE GEVONDEN: 1510

1 OP DE 10

PC'S BEVAT MALWARE

BROWSER

- 7 mensen gebruiken nog steeds **Internet Explorer**
- 9 op de 10 hebben **phishing-bescherming** aan
- **48%** heeft een **adblocker**

WACHTWOORDEN

van de **gebruikers** gebruikt wachtwoorden die op straat liggen

bewaart kopieën van paspoort of creditcard in de mail

verwerkt **persoonlijke informatie** in wachtwoord

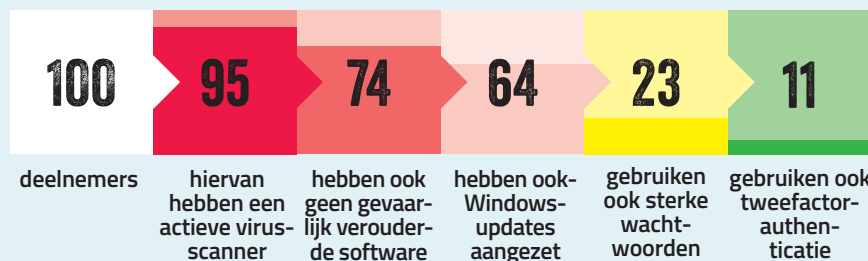
heeft nergens **tweestaps-beveiliging** ingesteld

slaat wachtwoorden **onbeschermd** op in browser

UITSLAG PC-CHECK

X 36 ZIJN ZEER KWETSBAAR ! 53 HEBBEN VERBETERPUNTEN **V** 11 KOMEN DOOR DE APK
!Er is geen relatie tussen veiligheid en pc-vaardigheid, leeftijd of geslacht.

HOE HERKEN JE DIGITALE ZAKKENROLLERS?

Met de beste tips en adviezen van de DigitaalGids ben je zelf expert en digitaal veiliger. Kijk meteen op consumentenbond.nl/digitaalGids en kies de aanbieding die bij je past.

consumentenbond onafhankelijk & advertentievrij

DigitaalGids

NUMMER 3 - MEI-JUNI 2019 - €6,25

TEST
HOE VEILIG ZIJN ONZE COMPUTERS?

We gingen langs bij 100 mensen en checkten hun pc

Keuzehulp
De beste smartphone voor elke gebruiker

Focus
Fraudeurs in de liefde

Slim spamfilter
Zo stel je je spamfilter in

Brakke browser
Wat als de webpagina plots niet meer laadt?

 consumentenbond

HAAL 'M
IN HUIS

consumentenbond